

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 2 5 2 7 0 1 1 2

JESENSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 2 ====

Petek, 29. avgust 2025 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalo in ravnilo.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 6 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**, skice in grafe pa rišite s svinčnikom. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Pri reševanju računskih nalog mora biti jasno in korektno predstavljena pot do rezultata z vsemi vmesnimi računi in sklepi. **Rezultate zaokrožite na dve decimalni mesti, razen če se v nalogi ne zahteva drugače.** Pri rezultatu mora biti vedno navedena tudi valuta oz. merska enota.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 20 strani, od tega 2 prazni.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

M 2 5 2 7 0 1 1 2 0 3

Prazna stran

OBRNITE LIST.

- Podčrtajte pravilne navedbe in dopolnite trditev.

Ko se v državi Landiji preusmerjajo od pridelave žita v proizvodnjo robotov, uporabljajo najprej tiste proizvodne dejavnike, ki so v pridelavi žita **najbolj** / **najmanj** produktivni.

(1)

Z nadaljnjim večanjem proizvodnje robotov preusmerjajo še tiste proizvodne dejavnike, ki so v proizvodnji robotov vse **bolj** / **manj** produktivni.

(1)

Povečanje proizvodnje robotov z 10.000 na 18.000 kosov pomeni, da morajo žrtvovati _____ tisoč ton žita.

(1)

Alternativni stroški proizvodnje dodatnega robota se

zmanjšujejo / **ne spreminjajo** / **povečujejo**.

(1)

(5 točk)

- 1.4. V državi Landiji proizvajajo 18.000 robotov, del rodovitne zemlje pa je neobdelan.

Na sliko pri tretjem vprašanju te naloge vrišite takšno proizvodno izbiro in jo označite s točko A.

(1 točka)

- 1.5. Vlada države Landije napoveduje, da bodo v naslednjem letu pridelali 7.000 ton žita in proizvedli 22.000 robotov.

Navedite in utemeljite konkretni ekonomski ukrep vlade, ki bo omogočil uresničitev napovedi.

Ukrep: _____

Utemeljitev: _____

(2 točki)

2. naloga: Poslovanje podjetja

Kavarna je gostinski obrat, ki pripravlja in prodaja sveže slaščice in pijače ter enostavne tople in hladne napitke, praviloma s kavarniškim načinom strežbe. Kavarna Kofi posluje družbeno odgovorno, sodeluje z dobavitelji kave in čajev, ki skrbijo za trajnostno pridelavo, kavne skodelice za »kavo s seboj« so biorazgradljive, uporabljajo e-račun ...

2.1. Opredelite pojma proizvodni dejavniki in proizvodni stroški.

– Proizvodni dejavniki: _____
 _____ (1)

– Proizvodni stroški: _____
 _____ (1)
 (2 točki)

2.2. Dopolnite preglednico tako, da navedete dva konkretna primera proizvodnega dejavnika in dva konkretna primera proizvodnega stroška v kavarni Kofi.

Proizvodni dejavnik/strošek	Primeri
kapital	
fiksni strošek	

(2 točki)

2.3. V kavarni Kofi so v letu 2023 pripravili 45.000 skodelic kave, povprečni stroški skodelice kave so 2,10 EUR. Fiksni stroški so znašali 27.000,00 EUR.

– Izračunajte celotni strošek kavarne Kofi v letu 2023.

Izračun:

Rezultat: _____

(1)

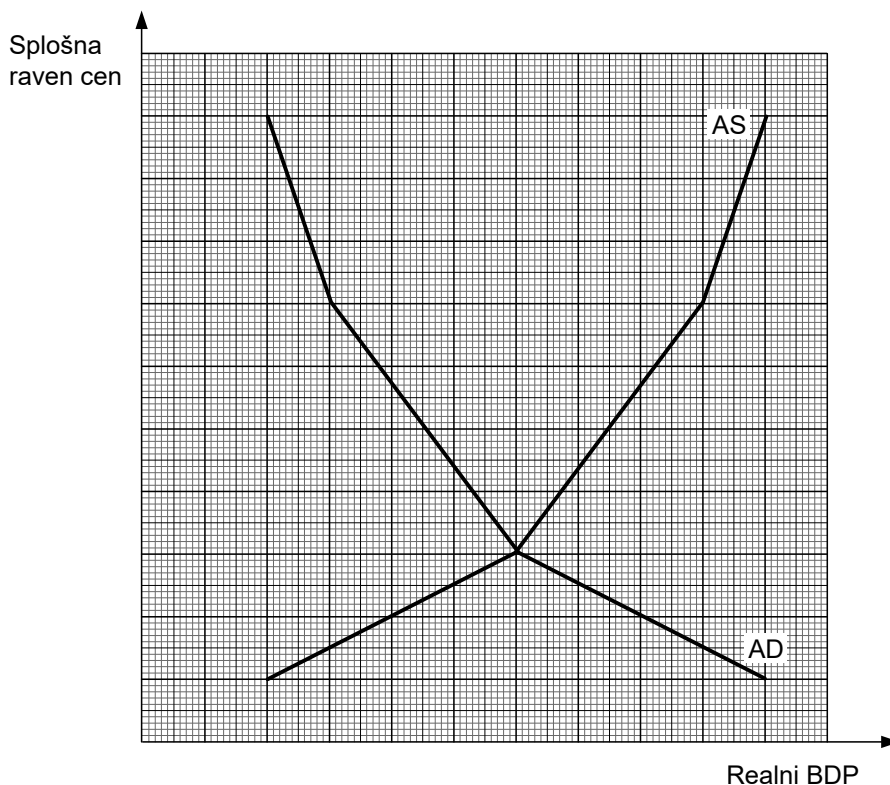
3.5. Bruto domači proizvod (BDP) pomeni tržno vrednost vseh končnih dobrin, ki jih država proizvede v enem letu.

- Zapišite formulo za izračun BDP po metodi izdatkov.

(1)

- Predelava češenj je za državo Minorijo izjemnega pomena, saj predstavlja kar 9 % njenega BDP. Predelovalci češenj so se odločili, da bodo slabo letino češenj nadomestili s češnjami iz uvoza.

Slika prikazuje gospodarstvo Minorije.

- Vrišite in označite spremembo, ki jo je imela odločitev predelovalcev češenj na **gospodarstvo** Minorije.

(1)

- Podčrtajte pravilni navedbi.

Realni BDP Minorije se bo **zmanjšal** / **povečal**, splošna raven cen se bo **znižala** / **zvižala**.

(1)

(3 točke)

4. naloga: Denar

Denar se začne uporabljati z nastankom blagovno-denarnega gospodarstva.

4.1. Z denarjem se srečujemo prav vsak dan.

- Opredelite pojem denar.

---

(1)

- Dopolnite preglednico tako, da navedete, kdo izdaja navedeno obliko denarja.

Oblika denarja	Izdajatelj
primarni denar	
knjižni denar	

(2)
(3 točke)

4.2. Marjeta skrbno načrtuje porabo denarja, ki ga ima na voljo za gospodinjstvo.

Dopolnite preglednico tako, da v prvi stolpec vpišete funkcijo, ki jo opravlja denar v primeru, opisanem v drugem stolpcu.

Funkcija denarja	Primer funkcije denarja za evro
	Cena solate na mestni tržnici se giblje med 2,50 in 3,50 EUR za kilogram.
	Marjeta je pri branjevki na trgu kupila jajca.
	Marjeta položi 50,00 EUR na varčevalni račun vnuka Marka.
	V bližnji samopostrežni prodajalni poravnava Marjeta račun za nakup hrane v višini 32,00 EUR s kreditno kartico.

(2 točki)

4.3. V vsakem blagovnem gospodarstvu obstaja trg prihrankov (trg posojilnega kapitala), na katerem se pojavljajo ponudniki in povpraševalci.

- Pojasnite, kdo so ponudniki na trgu prihrankov.

---

(1)

- Pojasnite, kdo so povpraševalci na trgu prihrankov.

---

(1)

- Navedite funkcijo tržne obrestne mere.

---

(1)
(3 točke)

5. naloga: Brezposelnost in ekonomska politika

Slika prikazuje podatke o trgu dela v Sloveniji.

Ključne statistike raziskovanja, Slovenija, 2. četrletje 2023

(Vir: SURS, <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/11228>. Pridobljeno: 12. 1. 2024.)

5.1. Pomemben cilj ekonomske politike je nizka stopnja brezposelnosti.

- Opredelite pojem brezposelni.

_____

_____ (1)

- Dopolnite trditev.

Aktivno prebivalstvo je sestavljeno iz

_____ in _____.

(1)

- Izračunajte stopnjo brezposelnosti v Sloveniji v drugem četrletju leta 2023.

Izračun:

Rezultat: _____

(1)
(3 točke)

5.2. Brezposelnost povzroča številne gospodarske in družbene probleme. Navedite tri osebne oziroma družbene posledice brezposelnosti.

(1 točka)

5.3. Poklicni barometer kaže presežek na trgu dela za nabavne referente, telefoniste, blagajnike in delavce za ročno pakiranje. Za navedene poklice je več iskalcev zaposlitve, kot je povpraševanja po delavcih.

(Vir: povzeto po: <https://www.ess.gov.si/partnerji/trg-dela/poklicni-barometer/>. Pridobljeno: 12. 1. 2024.)

- Podčrtajte pravilno navedbo.

Stanje na trgu dela prikazuje **strukturno** / **sezonsko** / **ciklično** brezposelnost.

(1)

- Pojasnite ukrep vlade za zmanjšanje presežka na trgu dela.

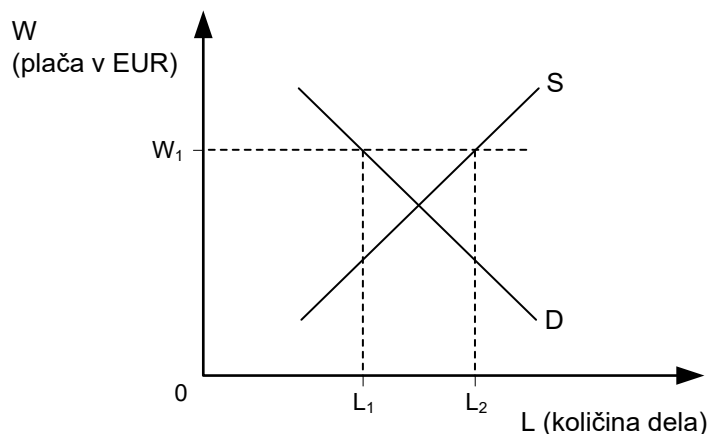

---

(1)
(2 točki)

5.4. Slika prikazuje trg dela blagajnikov.

- Na sliko vrišite spremembo, tako da se bo oblikovalo ravnovesje pri plači W_1 in količini zaposlenih L_2 . Premik krivulje ustrezno označite.

(1)

- Utemeljite razlog, ki bi povzročil spremembo na trgu dela do količine zaposlenih blagajnikov L_2 .

---

(1)
(2 točki)

5.5. V državi se je zaradi gospodarske rasti povečalo povpraševanje po delu.

Podčrtajte pravilne navedbe v preglednici.

Zaradi spremembe na trgu dela bo/bodo ob nespremenjenih drugih okoliščinah:

brezposelnost v državi	večja	manjša
javnofinančni prihodki	večji	manjši
BDP/prebivalca (v EUR)	večji	manjši
izdatki države za nadomestila za brezposelnost	večji	manjši

(2 točki)

6.3. Leta 2022 je bila stopnja rasti cen najvišja v zadnjih 30 letih.

- Pojasnite učinek visoke inflacije na ravnanje gospodinjstev.

---

(1)

- Podčrtajte pravilno navedbo.

Evropska centralna banka (ECB) je zaradi visoke inflacije v letu 2022 vodila

ekspanzivno / **nevtravno** / **restriktivno** denarno politiko.

(1)

- Navedite ustrezen ukrep ECB ob vodenju izbrane denarne politike.

---

(1)
(3 točke)

6.4. Evroobmočje sestavlja 20 držav članic EU, ki uporabljajo enotno valuto evro.

- Opredelite pojem devizni tečaj.

---

(1)

- Podčrtajte pravilno navedbo.

Evroobmočje uporablja sistem **fiksne** / **prosto drsečega** / **uravnava**no drsečega deviznega tečaja evra.

(1)
(2 točki)

